

Sõi Taêng trööung vaø Phaùt trieån, töø Saùu ñeán Taùm tuoái - Nhöõng Ñieàu Phui huynh Caàn bieát

Sõi phaùt trieån của con ngöôoi laø moät quaù trình lâu daoi xaùy ra trong suoát cuoác ñöôi vöüi nhöõng thay ñoái vaø phaùt trieån veà theá chaát, haønh vi cöü chæ, nhaän thöüc vaø tình caùm. Trong nhöõng giai ñoái ñeàu của cuoác ñöôi - töø luùc sö sinh ñeán tuoái aáu thô, töø aáu thô ñeán nieán thieáu, vaø töø nieán thieáu ñeán tuoái trööüung thaønh - ñeàu xaùy ra nhöõng söi thay ñoái thaät laø to löùn. Trong suoát quaù trình naøy, moãi con ngöôoi seø phaùt trieån nhöõng quan ñieám/thaùi ñoái vaø tieáu chuaån giaù trò ñeà hööüung ñaän cho mình trong nhöõng löõa choïn, quan heä, vaø söi caùm thoäng.

Giöüi tính cuõng laø moät quaù trình xaùy ra lâu daoi trong cuoác ñöôi. Caùc em beù, treù em, thanh thieáu nieán, vaø ngöôoi löùn ñeàu laø nhöõng con ngöôoi coù baùn naêng veà giöüi tính. Cuõng gioáng nhö taàm quan troïng ñeà naâng cao söi phaùt trieån của treù em veà theá chaát, tình caùm, vaø nhaän thöüc, vieác taïo moät neàn taùng ñeà cho treù em phaùt trieån veà giöüi tính cuõng thaät laø quan troïng. Ngöôoi löùn coù traùch nhieäm giuùp cho caùc em hieäu vaø chaáp nhaän söi phaùt trieån töï nhieän veà giöüi tính của mình.

Moãi thôoi kyø phaùt trieån ñeàu coù nhöõng ñaéc ñieám. Phaùc hoä döõu ñaây veà söi phaùt trieån aùp duïng cho phaàn löùn treù em trong cuõng moät nhuòm tuoái. Tuy nhieän, moãi treù em laø moät caù theá rieäng vaø moãi em coù theá ñi ñeán caùc thôoi kyø phaùt trieån naøy söùm hôn hay treä hôn so vöüi caùc treù khauc trong cuõng moät löõa tuoái. Baát cöü khi naøo coù ñieàu gì quan taàm veà söi phaùt trieån của caùc em, phui huynh hay ngöôoi chaêm söc caùc em neän tham khaùo vöüi baùc sö hay moät chuyeän gia phui traùch veà vaän ñeà phaùt trieån của treù em.

Phaùt trieån Cô theá

Ñeà soá treù em töø saùu ñeán taùm tuoái seø:

- Traùu qua söi taêng trööüung chaäm hôn khoaùng 2 ½ inches vaø taùm cân Anh (pounds) trong moät naêm.
- Chaân daoi hôn töông xöùng vöüi toaøn boä chieàu cao, vaø baét ñeàu troäng gioáng ngöôoi löùn vöüi tyù leä chieàu daoi của chaân vaø thaân mình.
- Phaùt trieån ít maáp vaø taêng trööüung nhieàu cô baép hôn trong nhöõng naêm ñeàu tieán.
- Gia taêng söc maïnh.
- Ruïng raêng söõa vaø baét ñeàu moïc raêng trööüung thaønh, coù theá nhìn khaù löùn vöüi khuoän maët.
- Xöü ñuïng naêng khiéau vaän ñoäng löùn vaø nhuù trong theá thao vaø caùc sinh hoaït khaùc.

Phaùt trieån Tri thöüc

Ñeà soá treù em töø saùu ñeán taùm tuoái seø:

- Phaùt trieån caùc naêng khiéau ñeà vaän ñuïng nhieàu hôn caùc khaù ñieám trööüu töõüng vaø caùc yù töõüng phöüc taïp (thí duï, vieác coù thai, coäng/tröø, v.v.)
- Baét ñeàu hoïc caáp Moät (tieäu hoïc).
- Xöü ñuïng thôoi gian nhieàu hôn vöüi nhuòm baïn cuõng tuoái, vaø hööüung ñeán baïn beø ñeà laáy caùc thoäng tin [Caùc em caàn caùc nguoàn thoäng tin töø ngoaøi gia ñình, vaø nhöõng ngöôoi löùn khaùc tröü neän quan troïng trong ñöôi soáng của caùc em].
- Coù theá taáp trung vaøo quaù khöü vaø töông lai cuõng nhö hieän taïi.
- Phaùt trieån gia taêng phaïm vi chuù yù.
- Tieán boä trong vieác cheá ngöi baùn thaân, coù theá ñeàu hoïp vöüi caùc yù töõüng của ngöôoi löùn veà nhöõng gì goïi laø haïnh kieám “thích hoïp”, vaø ghi nhaän söi ñuùng ñeán trong haønh vi cöü chæ của mình.
- Hieäu caùc khaù ñieám veà söi bình thöõøng/baát bình thöõøng, coù caùm giaùc quan taàm veà söi bình thöõøng, vaø toø moø veà nhöõng gì khaùc bieät.
- Baét ñeàu phaùt trieån nhö moät caù theá rieäng bieät.
- Ngó cho baùn thaân mình vaø phaùt trieån caùc quan ñieám caù nhaän, nhaät laø khi caùc em

baét ñàau ñoic vaø thaâu thaáp cauc thoâng tin qua moãi trööông truyeân thoâng.

Phaùt trieån Caùm xuùc

Ña soá treù em töø saùu ñeán tàum tuoái seø:

- Trôu neân khiêm toán hôn vaø muoán coù söi rieâng tö.
- Phaùt trieån cauc moái quan heä vaø yeâu nhöõng ngôõoï ngoaoï gia ñình, böüi vì nhu caàu tình caùm cuûa em ñoïc ñaùp öùng böüi baïn beø cuøng trang löüa cuøng nhö gia ñình.
- Phaùt trieån ít hôn cauc quan heä theä hieän cuï theä, vaø dieän taù tình yeâu qua söi chia xê vaø troø chuyeån [Treù em coù theä bò boái roái vôùi cauc tình caùm thuoác veä theä chaát]
- Caàn söi thoâng yeâu vaø hoã tröi, nhöng caùm thaáy ít muoán yeâu caàu ñoõi hoûi nhöõng ñieàu naøy.
- Hieäu nhieàu hôn cauc caùm xuùc phöùc taïp, nhö laø boái roái vaø hoài hoäp.
- Muoán ñoïc töï do veä tình caùm vaø coù khoaùng caùch vôùi cha meï.
- Trôu neân khai hôn trong vieäc cheá ngöi vaø che daáu caùm xuùc.
- Baét ñàau thaønh laäp nhöõng khai nieäm roäng hôn cuûa rieâng mình, ghi nhaän öu vaø khuyeát ñieäm cuûa baïn thaân, nhaát laø cauc naéng khiéu veä xaõ hoäi, hoïc vaán, vaø theä thao.
- Coù baïn beø vaø duy trì cauc töông taùc trong cauc nhöùm treù cuøng trang löüa.

Phaùt trieån Giöùu tính

Ña soá treù em töø saùu ñeán tàum tuoái seø:

- Thích giao du haàu nhö daønh rieâng vôùi phaùu tính cuûa mình, vaø giöõ söi caùch bieät khai roõ giöõa nam vaø nöõ. [Cauc em seø treâu choïc ngôõoï naøo coù haønh vi khoaùng phuø hieäp vôùi vai troø giöùu tính nhö ñaõ ñoàn nghóa.]
- Ñeä yù nhöõng ñieàu xaáu vaø caám kí veä maët xaõ hoäi lieän quan ñeán vaán ñeä giöùu tính, nhaát laø neáu cha meï lo laéng veä vaán ñeä naøy, treù em seø ít coù môù vôùi nhöõng caàu hoûi thuoác loaïi naøy.
- Hieäu nhieàu hôn cauc yù töõng phöùc taïp veä giöùu tính, vaø baét ñàau hieäu bieät veä giao hieäp, taùch rôøi vôùi söi vieäc laøm ra moät em beù.
- Ñeä yù ñeán cauc treù cuøng trang löüa, moãi trööông, vaø cauc nôï khai ñeä thaâu nhaät thoâng tin veä giöùu tính.
- Hieäu bieät cauc vai troø ñieän hình cuûa giöùu tính.
- Coù theä tham gia vaøo vieäc khai phaù tình duïc cuøng giöùu tính.
- Coù khai nieäm võõng chaéc hôn cho baïn thaân veä giöùu tính vaø hình aùnh cuûa thaân theä.

Gia ñình Caàn Laøm Gì ñeä Nuôi döõng Treù em coù Giöùu tính Laønh maïnh

Ñeä giúp treù em töø saùu ñeán tàum tuoái phaùt trieån giöùu tính laønh maïnh, gia ñình neân:

- Tieáp tuïc cung öùng thoâng tin veä giöùu tính, ngay caù neáu cauc em khoaùng hoûi veä ñieàu naøy. Vaøo nhöõng tuoái naøy, treù em coù theä hoûi ít caàu hoûi hôn, nhöng vaãn coù nhieàu söi toø moø vaø caàn cauc thoâng tin veä giöùu tính.
- Giáu thích raèng coù nhieàu kieäu gia ñình khai nhau, nhöng taát caù cauc kieäu ñeä coù giaù trò vaø ñoïc toán troïng baèng nhö nhau.
- Cung caùp thoâng tin cô baùn veä cauc vaán ñeä quan troïng thuoác veä giöùu tính, nhö laø HIV/AIDS, phaù thai, hoân nhaân, vaø laïm duïng tình duïc.
- Cho cauc em bieät trööùc nhöõng thay ñoái seø xaùy ra khi em ñeán tuoái ñaäy thì. Maéc duø ña soá cauc em töø saùu ñeán tàum tuoái khoaùng traúi qua cauc söi thay ñoái naøy, nhöng moät soá em baét ñàau theä hieän cauc daáu hieäu ñaäy thì, (nhö laø moïc loàng nôï cô quan sinh duïc, ngoïc naùy nõu, vaø loàng döõu caùnh tay) ñaàn ñaàn giaùm ñi, cauc em naøy caàn cauc thoâng tin naøy söùm hôn.
- Ghi nhaän raèng moïi ngôõoï khoaùng coù cuøng moät yù höõu tình duïc. Laøm cho cauc em nhaän thöïc ñoïc laø nhieàu ngôõoï coù nhöõng tình caùm laøng maïnh ñoái vôùi nhöõng ngôõoï khai giöùu tính, vaø moät soá ngôõoï laï coù tình caùm vôùi ngôõoï cuøng giöùu tính.